

T. C.  
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ  
TIP FAKÜLTESİ  
ADLİ TIP  
ANA BİLİM DALI

# HATALI RAPORLARIN YARGI ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ

Dr. Bülent ULUAKAY /

UZMANLIK TEZİ

ESKİŞEHİR  
1989

Anadolu Üniversitesi  
Merkez Kütüphane

## İ Ç İ N D E K İ L E R

|                       |    |
|-----------------------|----|
| ÖNSÖZ                 |    |
| GİRİŞ .....           | 1  |
| METOD .....           | 8  |
| BULGULAR .....        | 15 |
| TARTIŞMA .....        | 37 |
| SONUÇ VE KANAAT ..... | 54 |
| ÖZET .....            | 57 |
| ÖRNEK RAPORLAR .....  | 58 |
| KAYNAKLAR .....       | 78 |

## Ö N S Ö Z

Ülkemizdeki hızlı sanayileşme, düzensiz kentleşme ve süratle artan bir nüfus sorunu hepimizce bilinmektedir. Bu sorunlar doğrudan doğruya suçluyu yaratmasa bile insanı suça iten faktörleri yaratmaktadır.

Peygamberimiz "Adalet Mülkün Temelidir" demiştir. Bu temelin dıştan görünmeyen yerindeki en önemli taşlarından bir tanesinde HEKİM'dir ve hekimin kutsal olan Adli Tıp görevidir. Hekim olmayan yerde yaşamak nasıl caiz değilse hekime değer vermeyen mahkemede de adalet aramak doğru değildir.

Yasalarımız adalet tevziinde ve kendi içinde hekimin yerini tayin etmiştir. Ama hekimlerimiz bu yerde rahatsızdır, huzursuzdur. Bu nedenle de durmadan hata işlemektedir. Bu hatalar nereden kaynaklanmaktadır ve neden devam etmektedir ?

Araştırılması gerekir diye düşündük. Anlaşılır hale getirebildiğimiz bir dille bulgularımızı ve önerilerimizi sunmaya çalıştık. ~~Beğenilir ve benimsenirse mutlu olacağım.~~

~~Takdirlerinize saygı ile arz ederim.~~

ESKİŞEHİR 1989

*Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı*

Dr. BÜLENT ULUAKAY

*Böyle bir konuyu bana tez olarak veren ve çalışmalarımı gözeten kıymetli hocam Prof. Dr. İhsan Sarıkardasoğlu'na teşekkür ve minnetlerimi sunmaya bir borç bürünm. Ayrıca bana çalışma olanakları veren Eskişehir Cumhuriyet Savcılığına da teşekkür ederim.*

*Bu tezimin benimsenip, beğenilmesi beni mutlu edecektir.*

## G İ R İ Ő

Hekimler adli merciler tarafından diğer meslek ve sanat dallarına göre göreve daha sık ağrılmaktadırlar. Bu görev mahkemeleri tıbbi müŐavir olarak aydınlatmak ve adaletin tecellisine katkıda bulunmak tarzında olmaktadır. Ancak hekimin görevini tam anlamı ile yapabilmesi için hekim ile yargı organları arasındaki bazı sorunların araştırılması ve tartıŐılması gerekmektedir.

Bilgisine baŐvurulan hekim o alanda uzman olmalıdır. Bu uzmanda yeterli bilgi ve grgye hatta adli ahlka ve disipline sahip olmalıdır. Bu görevin ifası esnasında küçük bir hata, bir ihmâl veya bilgisizlik mahkemeyi yanıltmakta ve adaletin Şaşmasına neden olmaktadır.

Adli hekim ile yargı organları arasında devamlı bir Şekilde diyalog bulunmalıdır. Hekimin hukuki yönden hakiminde tıbbi yönden yeterli bilgilerle canlı tutulmasında daima yarar vardır. Hukuki ve Tıbbi kavramların yorumunda terminolojik açıdan anlaŐma yolları daima açık tutulmalıdır.

## T A R İ H Ç E

Adli Tıbbın tarihi Tıp tarihi ile başlar. İlk insanlar şifayı hayvanlarda ve bitkilerde aramışlardır. Bazı hayvan ve bitkilerin yapısında zehir bulunduğunu keşfetmişlersede, şifa ararken kaza ile ölümlere sebep olmuşlar hatta kasten adam öldürme yolunada gitmişlerdir.(2)

M.Ö. 3000 yıllarında Mısır'da şüpheli ölümlerde ölüm sebeplerinin araştırılmaya başlandığı devirlerde zehirler konusunda da bilgiler toplandığını görmekteyiz.(3)

Firavun Zoser'in şahsi hekimi ve aynı zamanda başveziri olan İmhopet'in bu konularda ilk tıbbi bilirkişi olarak kullanıldığıda bilinmektedir.(4-5)

M.Ö. 2200 yıllarında Hamurabi-Babil kurallarının pişirilmiş kil tabletler halinde günümüze kadar gelmiştir. İlk bilimsel çalışmalar M.Ö. 286-270 yıllarında Aristonun öğrencilerinden Theophrastus'un yılan ve bitki zehirleri üzerine yazmış olduğu kitapla başlamıştır.

Anadoluda Pontus kralı VI. Mithridates tarafından ilk olarak panzehir keşfedilmiştir. Mithridates'in ölümünden sonra panzehir düşüncesi tüm Avrupaya yayılmıştır. (2) Daha sonraki yıllarda da panzehir çalışmalarının Avrupada bir sanat olarak ortaya çıktığını görmekteyiz.

M.Ö. 44'de de Cesar'ın muayenesini yapan doktor Antistius yaralardan bir tanesinin göğse nafiz olduğunu ve ölümün bu yara ile meydana geldiğini saptıyarak ilk fenni raporunu vermiştir.(2-5)

Adli Tıpla ilgili ilk otopsi kayıtlarına 1209'da rastlanmaktadır.

XV. Yüzyıldan itibaren Adli Tıp gelişmeye devam etmiş ve bilimsel bir içerik kazanmıştır. İtalya'da başlayan otopsi teknikleri sırası ile Fransa,Almanya ve İngiltereye kadar yayılmıştır.

Fransa'da 1675 yılında Ambroise Pare "Traite Des Raports-Mahkeme Raporları" adlı kitabında zamanın ilk dikkat çeken eserini meydana getirmiştir. Çocuk düşürme, yeni doğan çocuğun öldürülmesi,zehirlenme olayları,bakirelik ve cinsel güç konuları üzerinde raporlar düzenlenmiştir. Çok sayıda adli vakalar üzerinde durmuş ve Adli Tıbbın bir rapor ilmi olduğunu vurgulamıştır.(2-3-5) Romalı doktor Paul Zacchias'da 1621'de yayınlamış olduğu "Questiones Medico-Legas-Adli Tıbbın Sorunları" adlı eseri ile adli,tıbbi ve hukuki kavramları tıp camiasına ilk defa tanıtmıştır.

İlk Adli Tıp bülteni 1782'de Berlin'de görüldü ve ilk Adli Tıp derside bu yıllarda verilmeye başlandı. 1788 de Fransız doktor Antoine Louis "Signes De La Morte" adlı eserinde Cinai ölümler hakkında ilk ayrıntılı bilgileri verdi.

İngiltere'de Adli Tıpla ilgili ilk gelişme 1788'de Samuel Farr'ın "Element Of Jurisprudance-Adli Tıbbın unsurları" adlı eseri ile başlamıştır. 1816'da Birminghamlı doktor George Edward Male'nin Tıp ve Hukuk kavramlarını birleştiren eseri, 1829'da Sir Robert Christison'un zehirler üzerine araştırmaları, 1865'de Alfred Swaine Taylor'un "The Principles and Practice Of Medical Jurisprudance - Tıp Hükümlerinde Kurallar ve Örnekler" adlı eseri ardı ardına yazılmaya başlandı. 1933 yılında da Adli Tıp dersleri müfredat programlı olarak ve zorunlu ders halinde okutulmaya başlandı. Bu program tıp öğrencileri için zamanımıza kadar gelmiştir.(6)

A.B.D.lerinde de ilk Adli Tıp dersleri J.S.Stingham tarafından Colombia Tıp Kollejinde verilmiş ve 1829 yılında Theodric Romeyn Beck ve kardeşi John Brouthead Beck tarafından "Beck's Elements Of Medical Jurisprudance" adlı ilginç bir de eser yayınlamıştır.

XIX. yüzyılda Alman asıllı Johann Ludwig Caspar'ın el kitabı halinde yazdığı ünlü kataloğu, Dr. Rudolph Virchowunda "Otopsi Standartları" adlı eseri ilk Adli Tıp kitaplarını oluşturmuşlardır.

XIX. Asrın 2.yarisında Adli Tıp merkezi Viyanaydı. Edvard Ritter Von Hofmann "Lehrbuch Der Gerichtliche Medizin" adlı eserini bu dönemde yayınlamıştır. 1850 den sonra Avrupa ve Amerika'nın tüm tıp fakültelerinde Adli Tıp kürsüleri ve Enstitüleri kurulmuştur.(5)

İnsan vücudunun taraması yönünden Fransız Alphonse Bertillon anlaşılması güç olan bu dala ait bazı kuralları belirlemiş ve antropometriye katkılarda bulunmuştur. Parmak izi üzerinde ilk değerli çalışmayı yapanda Fransız Galton olmuştur.

1902 yılında Karl Landsteiner'in kan gruplarını keşfetmesinden sonra nesep tayini konularında bilimsel açıklık kazandırılmıştır. Kan lekeleri üzerinde analizler yapılarak Adli Tıp sahası hem genişletilmiş, hem de Adli Tıp eskiye oranla ciddiyet kazanmıştır.

Osmanlılar devrinde hekimlerin bilirkişi sıfatıyla mahkemelerde dinlendiği ve alınan mütâlaya göre hüküm verildiği kayıtlarda mecuttur.(7)

İlk Adli Tıp derslerine Dr. Serviçen efendi tarafından başlanmış,1841 yılında da ilk otopsi Dr.Bernard tarafından yapılmıştır. 1857'de Sultan Abdülmecit tarafından çıkartılan bir ferman ile "Meclis Umuru Tıbbiei Mülkiye İdaresi" kurulmuş ve bu teşkilat içinde üç şube açılmıştır. Tıp Öğretim Şubesi,Askeri Sağlık İdaresi ve Tıbbi- Adli Komisyondur.(8)

1875 yılında Agop Handanyan, Biriant ve Shode'nin eserini "Tıbbi Kanuni" adı ile türkçeye çevirmiştir. Vasfi Bey ilk Adli Tıp Enstitüsünü kurmuş, 1934 yılında da Prof. Saim Ali Dilemre yazmış olduğu 176 sahifelik Adli Tıp kitabında ilk rapor örneklerini sunmuştur.(5)



## HEKİMLERİN HUKUKİ SORUMLULUKLARI

Hekimlerimiz yeterli hukuk bilgisine sahip olma-  
dıkları için vermiş oldukları adli raporların pek çoğunun  
hatalarla dolu olduğu görülmektedir.

Hekimlerimize tedavi ve salgın hastalıklarla mü-  
cadele görevleri yanında ehlihibrelik görevide verilmiş-  
tir. Vücutta zarar söz konusu olduğunda bu zararın vücut  
üzerindeki etkisi ile eylemin şiddeti arasındaki bağı  
kurmak hekimin görevi olmaktadır.

Hastahaneler talimatnamesinin 6. ve 66. maddeleri  
ile yataklı tedavi kurumları yönetmeliğinin 59.maddesinde  
"Acil veya Adli vakalarda gereken tedavi ve yardımın der-  
hal yapılması" şeklinde emredici hükümler bulunmaktadır.

Özel hastahanelerde adli vakalara bakmak zorun-  
luluğunu yönetmeliklerinde belirtmektedirler.

Hekimlerin adli vakalardan kaçınmaları cezai so-  
rumluluklar getirmektedir.

## HEKİMLERİN CEZAI SORUMLULUKLARI

Hekimler gerek Adli Tıp konusunda, gerekse istirahat amacıyla vermiş oldukları raporlarda cezai ve hukuki yönden daima sorumludurlar. Hekimlerin dikkatsizlikleri ve tedbirsizlikleri cezai sorumluluklarına mucip olmaktadır.

Bir hekimin mesleğini tam anlamı ile yapabilmesi için bilgi ve tecrübelerinin belirli bir düzeyde olması gerekir. Bilinmesi gerekeni bilmemek suçtur. Adli muayenelerde yeterli incelemeler yapılmadan ve gerekli özen gösterilmeden sadece tahminlere dayanarak yazılmış olan raporlar hekime daima sorumluluk getirir.

Nitekim T.C.K.nun 459. maddesi "Her kim tedbirsizlik ve dikkatsizlikle yahut meslek ve sanatta acemilik veya nizam, talimat ve emirlere riayetsizlik neticesi bir şahsa cismen eza verir, sıhhatini ihlal edecek bir zarara neden olursa, üç aydan otuz aya kadar hapis, yüz liradan beşyüz liraya kadar para cezasına hükmolunur." demek suretiyle hekimin adını anmadan sorumluluğunu yasallaştırmıştır.

## M E T O D

Eskişehir adliyesinde Adli Tıp Araştırma Görevlisi olarak rotasyonla görevli bulunduğum süre içinde Ağır Ceza Mahkemesinin 1986-1987-1988 yıllarına ait, Sulh Ceza ve Asliye Ceza Mahkemelerinde 1987-1988 yıllarına ait karara bağlanmış olan dosyaları tarafımdan incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlar alınmıştır.

Toplam 8080 Ceza dosyasınının 1140 adedinde hekim raporu bulunmakta idi. Bunların 267 adedinin Yargıtaya ve Adli Tıp Kurumuna gönderilmiş olması nedeniyle tetkikatı tam olarak yapılamamıştır.

İncelenen 883 dosyadan 340 adedi (% 38) Adli Tıp bilgilerinin kifayetsizliği ve usul yönünden hatalı bulunmuştur. Bu dosyaların adli birimlere göre oranı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Adli Tıpla ilgili bu hataları iki grupta toplamak mümkündür.

I- Hekimlerin Genel Olarak Usul Yönünden Sebep Oldukları Hatalar :

- a) Tıp terimlerinin fazla kullanılması, raporların elle ve okunmayacak kadar çirkin yazılması,
- b) Doktorların isim soyadı, makam, ünvan ve

imzalarının bulunmaması ve okunmaması veya raporların geç yazılması,

c) Raporlara duygusallığın karıştırılması,

d) Olay hakkında yeterli bilgiye sahip olmadan rapor yazılması,

e) Basit bir olayda kati rapor vermekten çekinmesi,

f) Yara niteliklerinin ve travmatik arazın belirtilmemesi,

g) Alkol muayenelerinde usüllere riayet edilmemesi ve bulguların iyi değerlendirilmemesi,

II. Hekimlerin Hukuki Kavramlardan Yoksunluğu Sonucu Sebep Oldukları Hatalar :

a) Hayati tehlikenin hukuki anlamı nedir ?

b) Çehrede sabit eser ne demektir. Neden Önemlidir ?

c) Uzuv zaafı ve Uzuv tatili,

d) Farik ve Mümeyyizlik,

e) Mukavemete Muhtedirlik,

f) Ceza Ehliyeti ve Hukuki Ehliyet,

g) Irza tecavüz,

h) Yaş tayini,

ı) Müessir fiillerde verilen mutad iştigale engel sürelerin takdirinden doğan hatalar, gibi kavranların hukuki değerini bilmemekten ileri gelen hatalarda bu

sınıfı oluşturmaktadır.

Adli Tıbbın hukuktan ayrılmazlığı daima gözönünde tutulmalıdır. Bilirkişinin hukuki niteliği Adli Tıp niteliği kadar önemlidir.

### ESKİŞEHİR ADLİYESİNDE İNCELENEN DOSYA SAYISI

| TABLO:1     | KARARA BAĞLANMIŞ DOSYA SAYISI | DR. RAPORU BULUNAN DOSYA SAYISI | YARGITAY VE ADLİ TIP KURULMUNDA OLUP İNCELENEMEYEN DOSYA SAYISI | İNCELENEN DOSYA SAYISI | HATALI DOSYA SAYISI |       | ETKİLEMEYEN DOSYA SAYISI |       |
|-------------|-------------------------------|---------------------------------|---|------------------------|---------------------|-------|--------------------------|-------|
|             |                               |                                 |   |                        |                     | YÜZDE |                          | YÜZDE |
| SUHL CEZA   | 3330                          | 225                             | 53  | 182                    | 77                  | %39   | 105                      | %61   |
| ASLİYE İLİM | 4022                          | 779                             | 175   | 604                    | 234                 | %38   | 370                      | %62   |
| AĞIR CEZA   | 728                           | 136                             | 39  | 97                     | 29                  | %29   | 68                       | %71   |
| TOPLAM      | 8080                          | 1140                            | 267   | 883                    | 340                 | %38   | 543                      | %62   |

İNCELENEN RAPORLARIN ADLİ TIBBİ KAVRAMLARA  
GÖRE SAYISAL DEĞERİ

| TABLO:2        | MÜESSİR FİİL | T.ED. DİK. SONUCU<br>YARALAMAYA SEBEBİ | ALKOL | KIZLIK MUAYENESİ | FİİLİ LİVATA | HAYATI TEHLİKE | CEHREDE SABİT ESER | MUKAVEMETE MUKTEDİR. | UZUN ZAÂFI | UZUN TAHİLİ | YAŞ TAYİNİ | ADLİ TIP KURUMU | GEÇİCİ RAPOR | KAT.İ RAPOR | FARİK - MÜMEYVİZLİK | ADLİ PSİKİATRİ |
|----------------|--------------|--|-------|------------------|--------------|----------------|--------------------|----------------------|------------|-------------|------------|-----------------|--------------|-------------|---------------------|----------------|
| SUHL CEZA      | 88           | 12                                     | 36    |                  |              | 36             | 2                  |                      |            |             |            | 3               | 37           | 39          | 2                   | 2              |
| ASLİYE J.İİ.İİ | 162          | 279                                    | 38    | 11               | 3            | 264            | 64                 | 1                    | 2          | 3           | 96         | 219             | 273          | 4           | 1                   |                |
| AĞIR CEZA      | 46           |  | 4     | 6                | 6            | 20             | 1                  |                      | 5          | 2           | 18         | 23              | 28           | 1           | 2                   |                |
| TOPLAM         | 296          | 291                                    | 78    | 17               | 9            | 320            | 67                 | 1                    | 7          | 5           | 117        | 279             | 340          | 7           | 5                   |                |

USUL YÖNÜNDEN HEKİMLERİN HATAYA DÜŞTÜKLERİ  
KAVRAMLARIN ADLI BÖLÜMLERE GÖRE ORANI

| TABLO : 3       | YIGİ OLAY HAKKINDA BİLGİ | EL YAZISI OLMASINA RAGMEN OKUNAMAYAN RAPOR SAYISI | BASİT BİR OLAYDA KAT.-I RAPOR VERİLMEYEN RAPOR SAYISI | TIBBİ TERİMLERİ AÇIKLAMAYAN (LATİNCE) RAPORLAR | YARA ÖZELLİKLERİNİ BELİRTMEYEN RAPOR SAYISI | SAMİMİ DUYGUSAL RAPORLAR | DR. İSİM ÜNVAN PROTOKOL İSMİ BULUNMAYAN RAPOR | GEÇ VERİLEN RAPOR | A L K O L |      | TOPLAM RAPOR SAYISI |
|-----------------|--------------------------|---|---|--|---|--------------------------|---|-------------------|-----------|------|---------------------|
| SUHL CEZA       | 81                       | 36 (88)   | 28  | 36   | 82  |                          | 11  | 8                 | 34        | (36) | 140                 |
| ASLİYE I,II,III | 224                      | 92 (190)  | 49  | 105  | 314   | 6                        | 90  | 87                | 27        | (42) | 537                 |
| AĞIR CEZA       | 22                       | 7 (13)  | 6   | 16   | 36  | 1                        | 3   | 6                 | 4         | (4)  | 73                  |
| TOPLAM          | 327                      | 135 291   | 83  | 157  | 432   | 7                        | 104   | 101               | 65        | 82   | 750                 |
|                 | % 436                    | % 68 % 646  | % 11  | % 21   | % 58  | % 1.4                    | % 14  | % 14              | % 8       | % 79 |                     |

NOT : Parantez içerisindeki değerler birimin toplam rapor sayısını ifade etmektedir.

USUL YÖNÜNDEN HEKİMLERİN HATAYA DÜŞTÜKLERİ  
KAVRAMLARIN ADLİ BÖLÜMLERE GÖRE ORANI

| TABLO : 4     | İLGİ OLAY HAKKINDA BİLGİ | EL YAZISI OLMASINA RAĞMEN OKUNMAYAN RAPOR SAYISI | BASİT BİR OLAYDA RAPOR VERİLEMEYEN RAPOR SAYISI | TIBBİ TERİMLERİ AÇIKLAMAYAN (LATİNCE) RAPORLAR | YARA ÖZELLİKLERİNİ BELİRTMEYEN RAPOR SAYISI | SAMİMİ DUYGUSAL RAPORLAR | DR. İSİM ÜNVAN PROTOKAL İSMİ BULUNMAYAN RAPOR | GEÇ VERİLEN RAPOR | ALKOL      | TOPLAM RAPOR SAYISI |
|---------------|--------------------------|--|---|--|---|--------------------------|---|-------------------|------------|---------------------|
| SUHL CEZA     | % 57                     | % 26 % 55  | % 20  | % 25   | % 58  | —                        | % 7.8   | % 5               | % 27 % 9.2 | 140                 |
| ASLİYE İ.İ. ■ | % 43                     | % 17 % 48  | % 9   | % 18   | % 59  | % 08                     | % 17  | % 16              | % 5 % 69   | 537                 |
| AĞIR CEZA     | —                        | —  | —   | —  | —   | —                        | —   | —                 | —          | 73                  |
| TOPLAM        | % 31                     | % 14 % 53  | % 8   | % 21   | % 52  | % 08                     | % 12  | % 10              | % 16 % 100 | 750                 |



## HEKİMLERİN HATAYA DÜŞÜKLERİ ADLİ TIBBİ VE HUKUKİ KAVRAMLARI

| TABLO: 5      | HAYATI TEHLİKE           |                         |                            | MUTAD İSTİĞAL       |                                |       | ÇEHREDE SABİT ESER |             | UZUV ZAAFI UZUV TAT. |             | FARİK VE MÜMEYİZ   |             | ADLİ PSIKIATRİ     |             | MUKAVELE METE MUKTEDİR |             | YAŞ TAYİNİ                                       |                    | HATALI (KARAR ÇIKMASINA NEDEN OLAN) RAPOR SAYISI |     |
|---------------|--------------------------|-------------------------|----------------------------|---------------------|--------------------------------|-------|--------------------|-------------|----------------------|-------------|--------------------|-------------|--------------------|-------------|------------------------|-------------|--|--------------------|--|-----|
|               | DOĞRU VERİLENERİN SAYISI | HATALI OLANLARIN SAYISI | DEĞERLENDİRİLEMİYEN TOPLAM | HATALI RAPOR SAYISI | TOP. MUT. İSTİĞAL RAPOR SAYISI | YÜZDE | HAT. RAPOR SAYISI  | TOPLAM SAYI | HATALI RAP. SAYISI   | TOPLAM SAYI | HATALI RAP. SAYISI | TOPLAM SAYI | HATALI RAP. SAYISI | TOPLAM SAYI | HATALI RAPOR SAYISI    | TOPLAM SAYI | HATALI (KARAR ÇIKMASINA NEDEN OLAN) RAPOR SAYISI | TOPLAM RAP. SAYISI |  |     |
| SUHL CEZA     | 35                       | 1                       | 36                         | 14                  | 67                             | 24%   | 1                  | 1           |                      |             | 1                  | 2           |                    | 2           |                        |             | 15   | 108                |  |     |
| ASLİYE İ.H.H. | 127                      | 137                     | 23                         | 264                 | 101                            | 237   | 416                | 16          | 54                   |             | 2                  | 4           |                    | 1           |                        | 1           | 2  | 3                  | 248  | 589 |
| AĞIR CEZA     | 17                       | 3                       | 20                         | 14                  | 22                             | 63%   |                    | 1           | 5                    |             | 1                  |             |                    | 2           |                        |             |  | 2                  | 17   | 73  |
| TOPLAM        | 179                      | 141                     | 23                         | 320                 | 131                            | 326   | 40                 | 17          | 56                   |             | 7                  | 1           | 7                  | 5           |                        | 1           | 2  | 5                  | 280  | 750 |

## B U L G U L A R

Eskişehir adliyesinde üç adet Sulh Ceza Mahkemesi üç adet Asliye Ceza Mahkemesi, bir adette Ağır Ceza Mahkemesi bulunmaktadır. Ağır Ceza Mahkemesindeki 1986-1987-1988 yıllarına ait sonuçlanmış dosyalarda toplam 927 adedinin kararlarında hekim raporlarının etkisi mevcuttur.

Bu raporların yargı birimlerine göre adedi ve oranı Tablo 2'de gösterilmiştir.

Toplam 927 rapordan 166 adedi gerek mübayanet hasil etmesi gerekse anlaşılabilmesi nedeniyle Adli Tıp Kurumuna gönderilmek suretiyle değerlendirilmiştir.

Bu rapordan 750 adedi değerlendirilmeye alınmış, 11 adedinde yeterli bulguları vermediğinden inceleme dışı bırakılmıştır.

Bu 750 adet raporda hata sayısı 1424 (% 189.9) olarak bulunmuştur. Bu hataların uygulamada düzeltilmesi mümkün olmayan adaletsizliklere neden olduğu saptanmıştır.

Raporlarda en fazla tekerrür eden hata oranlarında aşağıdaki şekilde bulunmuştur.

1. Alkol muayenelerinde (% 79)
2. Yara niteliklerinin belirtilmemesinde (% 57)
3. Okunamayan el yazılı rapordarda (% 46)

4. Gerekçesiz yazılan raporlarda (% 43,6)
  5. Açıklanmayan tıbbi terimli raporlarda (% 21)
  6. İsim-Ünvan-İmza ve Protokol Numarası taşımayan raporlarda (% 14)
  7. Geç verilen raporlarda (% 14)
  8. Geçici rapor verme alışkanlıklarında (% 8)
  9. Duygusallıkla ifade edilen raporlarda (% 1,4)
- olarak tesbit edilmiştir.

Başka bir ifadeyle her raporda ortalama iki adet hata bulunduğu anlaşılmaktadır.

Hekimlerin hukuki kavramlar yönünden düştükleri hatalar aşağıdaki şekilde saptanmıştır.

Bu hatalı raporlardan 274 adedinin mahkeme kararlarını tam olarak etkilediği anlaşılmaktadır. 17 adedinin ise kararları etkilemeyecek derecede oldukları anlaşıldığından nazara alınmamıştır.(Tablo-5) de yargı birimlerine göre hata oranları çıkarılmıştır.

Toplam 320 adet Hayati Tehlike ile ilgili rapordan 141 (% 44) adedinin hatalı olduğu saptanmıştır.

326 adet Mutad İstigale Engel Süresine ait raporların 131'i (% 40) hatalı bulunmuştur.

56 adet Çehrede Sabit Esere ait raporlardan 16 (% 38) adedinin hatalı olduğu görülmüş ve düzeltilmeden mahkemelerimiz karar vermiştir.

İhbar edilmiş,hatalı raporlardan 99 adedinde he-

kime olan güven nedeniyle itibar edilmiş, 116 adedide Adli Tıp Kurumu tarafından düzeltilmiştir. Diğer bir kısmında da yanlış hükme neden olmaması için hakim takdir hakkını kullanmış yahutta bilirkişi dinlemek suretiyle hükmün yanlış verilmesini önlemiştir.

Bunlardan 44 adedinin yanlış hükümlere neden olduğu tesbit edilmiş, Yargıtayın veya iddia makamlarının ikazı üzerine düzeltilme cihetine gidilmiştir.

(Tablo-6) da yargı birimlerine göre hatalı karar verilmesine neden olabilecek raporlar belirtilmiştir.

116 adet rapordan 54'ü yargı organları tarafından hatalı olarak kabul edildiği ve 49 adedinde çelişkili olduğu görüldüğü için Adli Tıp Kurumuna gönderilmiştir.

Bu çelişkilerin daha ziyade hekim arkadaşlarımızın önce bilgisizliğinden sonra da deneyimsizliğinden meydana gelmiş olduğu kanaatine varılmıştır. Hatta bazı raporlar fenne uygun oldukları halde raporu hekimin şahsına karşı önceden mevcut olan güvensizlik nedeniyle itiraz vaki olmakta ve bu itirazlarda yargı organlarınca kabul edildiğinden Adli Tıp Kurumunun fuzuli işgaline neden olmaktadır.

HATALI HÜKÜMLERE NEDEN OLABİLECEK DERECEDEKİ  
RAPORLARIN SAYISI VE ADLİ BİRİMLERE ORANI

| TABLO : 6       | ADLİ TIP KURUMUNDA DÜZELTİLEN RAPORLAR        |                       |                           |                             |                                  |  | DÜZELTİLMEYEN                             |   | KARARDA YOK<br>FARZEDİLEN |
|-----------------|---|-----------------------|---------------------------|-----------------------------|----------------------------------|--|---|---|---------------------------|
|                 | A.T.K. DA DÜZEL-<br>TİLENLERİN TOP.<br>SAYISI | ÇELİŞKİLİ<br>RAPORLAR | H EKİMLERE<br>GÜVENSİZLİK | HATALI VERİLEN<br>RAPORLARI | A.T.K. İLGİLENDİ-<br>LEN KONULAR | KARARI ETKİLE-<br>YECEK HATALI<br>RAPOR SAYISI | A.T.K. GÖNDERİL-<br>MEYEN RAPOR<br>SAYISI | A.T.K. GÖNDERİL-<br>MEYEN VE HATALI<br>KARARLARA<br>NEDEN OLANLAR |                           |
| SUHL CEZA       | 3   | 1                     |                           | 2                           |                                  | 5  | 11  | 6   | 1                         |
| ASLİYE J.İI.İİİ | 96  | 47                    | 5                         | 41                          | 3                                | 248  | 95  | 37  | 57                        |
| AĞIR CEZA       | 17  | 1                     |                           | 11                          | 5                                | 17   | 3   | 1   | 1                         |
| TOPLAM          | 116   | 49                    | 5                         | 54                          | 8                                | 270  | 109                                       | 44  | 59                        |

## HEKİMLERİN EN ÇOK HATAYA DÜŞTÜKLERİ KONULAR

Adaletin tam olarak ortaya çıkabilmesi için hakim her türlü sorunun cevaplarını araştırır, meslekdaşları ile istişare ederken bilirkişilere danışır. Bu nedenle hakiminde geniş bir bilgiye sahip olması gerekmektedir. (9-15)

1- Bilirkişiler raporlarını gerekçeli olarak yazmalıdır. Yargıtayın gerekçesiz hekim raporlarıyla ilgili şu üç kararı çok ilginçtir.

a) Gerekçesiz bilirkişi raporunun muteber sayılmamasına ..., (Y.H.G.K. 9.7.1969 T. 966/5-747 E.- 662 K.)

b) Mağdurdaki yaranın vasfı ve yapılan cerrahi müdahalenin mahiyeti belirtilmemiş olan raporun dayandığı muvakkat rapor ve hastahane müşahede kağıtları arattırılarak raporu veren göz mütehasssından açık ve gerekçeli bir rapor istenmesine ....., (Y.4.C.D. 29.1.1975 T. 264 E. - 241 K.)

c) Gerekçesiz ve kontrol olanağı bulunmayan bilirkişi raporu hükme yeterli sayılmasına ....., (Y.H.G.K. 27.6.1970 T. 968/5-161 E. - 358 K.)

Mahkemelerimiz bilirkişiye saygılı olmakla beraber uygun görmediği hallerde ikinci hatta üçüncü bir bilirkişi seçilmesine karar verebilir.

1- H.U.M.K.nun 256. maddesi "Hakim bilirkişi düşüncesine bağlı değildir." Ancak Yargıtay Adli Tıp Kurumunun mütâlaalarına uyulmaması halinde kararın bozulmasını talep eder.(34)

2- El yazısı ile yazılan okunaksız raporlar, hem yargı organları hemde hekimlerden oluşan Adli Tıp Kurumunu ve Yüksek Sağlık Şurasınıda tereddüde düşürmektedir.Toplam 291 el yazılı rapordan 135'i (% 46,3) okunmayacak derecede çirkin bulunmuştur.

3- Geçici rapor verme alışkanlığı :

İster Adli Vaka,ister bir hastalık olsun her hekim her safhada kesin rapor verme yetkisine sahiptir.Ge-rekçe göstermeden geçici rapor vermemelidir.Bir başka uzmana havale etmemelidir.Kesin raporun geciktirilmesi vatandaşın mağduriyetine ve adaletin gecikmesine bazende şaşmasına neden olmaktadır.

750 rapordan 83 tanesinde (% 11) bu tür hatalar saptanmış ve bu hataların daha çok Mutad İştigale Engel kavramının yeteri kadar oluşmamış bulunmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

4- Açıklamasız tıbbi terim kullanılması;H.U.M.K.nun 283. maddesi "Bilirkişi raporunun eksik ve açık olmayan bir şekilde düzenlemesi halinde taraflar bir hafta içinde bilirkişiden açıklamada bulunmasını isteyebilir." demiş ve Yargıtayda bu süreyi uzatarak tarafların hüküm verilinceye kadar itiraz haklarını kullanılabileceğini be-

lirtmiştir. Bilirkişiden açıklamayı sadece yargı organları değil taraflarda isteyebilir.

750 rapordan 157'si (% 20,9) açıklanmayan, en az üç adet tıbbi terimi içermekte idi. Tıp dilinin hukukçular tarafından eksiksiz olarak bilinmesini düşünmek hukuk dilinde hekimler tarafından kusursuz bilinmesini gerektirir ki her ikisinde imkan yoktur. Hukuk Fakültelelerinde okutulan Adli Tıp dersi tıbbi terminolojiyi öğretmekten ziyade tıp ilminden ne derece yararlanabileceklerini öğretme mahiyetindedir.(12)

Bu nedenle hekimler yazmış oldukları raporlar nedeniyle sık sık mahkemelere davet edilmektedirler. Tıbbi terimlerin türkçe açıklamalarının parantez içerisinde gösterilmesinin mahkemelerimiz için yeterli olacağı daima ifade edilmektedir. Nitekim bir vakada "Amputasyon" teriminin ne anlama geldiği bilinmediğinden davanın karar safhasına geldiği esnada mağdurun bacağının dizden aşağısının kesik olduğunun görülmesi üzerine tekrar başa dönmüştür.

##### 5- Raporlarda yara niteliklerinin belirtilmemesi:

Verilen raporların 432'sinde (% 57,6) yara niteliklerinin iyi belirtilmediği tesbit edilmiştir.(Tablo-3) En yüksek hatada bu grupta bulunmuştur. Ancak yara özelliklerinin ayrıntılı şekilde yazılması halinde yaranın ne tür aletle meydana gelmiş olduğu anlaşılabilir. Zira aletin cinsine göre cezalarda da büyük değişiklikler meydana gelmektedir. Örneğin; baş derisinde künt cisimle meydana gelen bir



yara, kesici alet yarası ile karıştırılabilir ve bu yanlış mütalea nedeniyle olay kamu davasına dönüşebilir.

Nitekim Yargıtayın (Y.2.C.D.,4.5.1982 T.,2614 E. 2982 K.)"Mağdurun ne gibi bir aletle yaralandığının tanıklardan ve yaraların silahtan sayılmayan bir aletle husule gelip gelemeyeceği hususunda raporu tanzim eden hekimden sorulmasına ve bundan sonra varılacak kanıya göre bir hüküm verilmesine ....." şeklinde bozma kararı vardır.

Yargıtay (2.C.D.,23.12.1981 T. 7882 E. - 8205 K.) sayılı kararında "Tabip raporunda her iki yaranın kesici vasıfta belirtilmiş olmasına rağmen bunların her birinin tırpan veya tırmıktan hangisi ile mümkün olduğunun raporu veren doktordan sorulmasına ....." şeklinde kararında mevcuttur.

Hekime emin olabilmek amacıyla yazacağı rapor için gereğinde dosyayı incelemek ve soru sormak yetkisinde verilmiştir.

Hekim raporlarında aranacak niteliklerin nasıl olacağı konusuna Yargıtay aşağıda açıklık getirmektedir.

"Hekim ancak olayların özelliğine uyduğu, dayanakları gösterdiği, inandırıcı olduğu takdirde bilirkişi raporları ile bağlıdır. Bunun dışında bazı ayırık durumlar hariç hangi mercii ve makam tarafından verilirse verilsin anılan nitelikleri haiz olmayan bilirkişi raporları bağlayıcı sayılmaz" demektedir.

6- Duygusal verilen raporların (Tablo-3) oranı % 1,4 olup , hataların en alt sırasında yer almaktadır. Bu tür hatalara daha ziyade yeni mezun genç hekimler düşmektedir. Bunların en fazla "Hayati Tehlike Vardır , Irzına Geçilmiştir," demek veya geçici rapor vermek suretiyle kendi vicdanlarının emrine uyduklarını zannetmektedirler.

Hekimlerimiz raporlarımızın kesin bir dille ifade edilmesini istemektedirler. Kesin bir dille yazılmış raporların hem mahkemeye güven verdiği, hemde hekime karşı güveni arttırdığı bir gerçektir."Olabilir,muhtemel,şimdilik yoktur" gibi sözlerle ifade edilmiş olan raporlar mahkeme esnasında daima tereddüt yaratmaktadır.

7- Hekimlerin kendi isim ve ünvanlarını yazmadan, raporlarına tarih ve numara koymadan yahutta muayene ettikleri şahsın kimliğini yazmadan sebep oldukları hatalar.

Verilen raporların 104 'ü (% 14) bu tür hataları kapsadığı tesbit edilmiştir. (Tablo - 3) Mağdurun isim ve hüviyeti bulunmayan raporlarada rastlanmıştır. Rapor üzerinde tahrifat ihtimallerine karşı bir suretini saklamakta daima fayda vardır.

8- Raporların geç verilmesi suretiyle meydana getirilen hatalar 101'dir.(% 14)

Bazı hekimlerin çok basit lezyonlarda dahi "kesin raporunun şifası sonunda verilmesi uygun görülmüştür." demek suretiyle kati rapor vermekten çekindikleri görülmektedir. Bu tutumda adaletin gecikmesine ve sanıkların

gözaltı sürelerinin uzamasına sebep olmaktadır. Geçici raporlarda dahi gerekçe belirtilmelidir.

9- Alkol muayenelerindeki hatalar, (% 79)

Alkol muayenesine dair yasalar ve bu yasaların gerekçeleri bilinmeden yapılan alkol muayeneleri daima yanlış sonuçlar vermektedir. Zira alkolün gerek sarhoşluğu gerekse kokusu geçicidir. Alkol muayenesi ekseriya sarhoşlukla, icrai rezalet çıkaran kimseler için, trafik suçu işleyenler için, alkollü vaziyette araç kullananlar veyahutta resmi görevi başında iken alkol alanlar için istenebilir. Alkol muayenesinde bulgular amaçlara yönelik olarak değerlendirilmelidir. Muayenenin yapıldığı saat ve dakika raporda mutlaka belirtilmelidir.

ADLI TIP KURUMUNA GÖNDERİLEN RAPORLARIN  
ADLI BİRİMLERE ORANI

| TABLO : 7       | TOPLAM | ÇELİŞKİLİ RAPORLAR |         | DOĞRU OLMASI RAĞMEN AT.K. GÖNDERİLEN RAPOR SAYISI |         | HATALI RAPORLAR |      | A.T.K. İLGİLENDİREN KONULAR |      |
|-----------------|--------|--------------------|---------|---|---------|-----------------|------|-----------------------------|------|
|                 |        | SAYI               | YÜZDESİ | SAYI  | YÜZDESİ | SAYI            | ORAN | SAYI                        | ORAN |
| SUHL CEZA       | 3      | 1                  | %33     |   |         | 2               | %66  |                             |      |
| ASLİYE I,II,III | 96     | 47                 | %48     | 5   | %9      | 41              | %42  | 3                           | %3   |
| AĞIR CEZA       | 17     | 1                  | %5      |   |         | 11              | %66  | 5                           | %27  |
| TOPLAM          | 116    | 49                 | %28     | 5   | %9      | 54              | %58  | 8                           | %6   |

HAYATI TEHLIKE KAVRAMINI ICEREN RAPORLARDA  
HATA CESITLERI VE HEKIM BRANSLARINA ORANI

| TABLO : 8 | TOPLAM HAYATI TEHLIKE RAPOR SAYISI                       |  |
|-----------|--|--|
|           |  |  |
|           | YANLIŞ OLANLARIN SAYISI                                  |  |
|           |  |  |
|           | YÜZDE  |  |
|           |  |  |
|           | H.T(-) HALDE VARDIR DENİLENLER                           |  |
|           |  |  |
|           | H.T.(+) OLMASINA RAĞMEN YOK DENİLEN                      |  |
|           |  |  |
|           | H.T ORTADAN KALK. İFADE EDENLER                          |  |
|           |  |  |
|           | A.T.K. GİDEREK DÜZELTİLENLER                             |  |
|           |  |  |
|           | HATALI H.T. RAP. A.T.K. GİTMEDEN HAKIMIN YOK FARZEDİLEN  |  |
|           |  |  |
|           | KARARIN GECIKMESINE NEDEN OLANLAR                        |  |
|           |  |  |
|           | DOGRU OLDUGU HALDE DR.GÜVENSİZLİK NEDENİYLE A.T.K. GİDEN |  |
|           |  |  |
|           | DOGRU OLDUGU HALDE YANLIŞ FARZEDİLEN.                    |  |
|           |  |  |
|           | DEĞERLENDİRİLEMİYEN                                      |  |
|           |  |  |
|           | PRATİSYEN  |  |
|           |  |  |
|           | UZMAN  |  |
|           |  |  |

| ASLIVE I.II III | SUHL CEZA | AĞIR CEZA | TOPLAM |
|-----------------|-----------|-----------|--------|
| 264             | 36        | 20        | 320    |
| 137             | 1         | 3         | 141    |
| %50             | %2        | %15       | %22    |
| 96              | 1         | 1         | 98     |
| 13              |           |           | 13     |
| 25              |           | 2         | 27     |
| 43              | 1         | 1         | 45     |
| 54              |           |           | 54     |
| 37              | 1         | 1         | 39     |
| 8               |           |           | 8      |
| 3               | 1         |           | 4      |
| 23              |           |           | 23     |
| 38              | 1         |           | 39     |
| 55              | 19        | 2         | 76     |

HEKİMLERİN TEŞHİSTE VE TARİFTE EN ÇOK HATA YA  
DÜŞÜKLERİ ADLI-TIBBİ VE HUKUKİ KAVRAMLAR

Yasalarımızda mevcut olupta Adli Tıbbın müfredatı içine giren öyle kavramlar vardır ki bugün halen tartışması bitmemiştir. Bu kavramların başında Hayati Tehlike gelmektedir. Ayrıca Çehrede Sabit Eser kavramı, Havas, Organ tarifi, Mutad İstigale Engel Süreleri gelmektedir. Bu konular da henüz kesin bir ortak düşünce sistemi kurulamamıştır. Bu kavramların bilincine varıncaya kadar hekimlerimizinde sorunları devam edeceğe benzemektedir.

1- HAYATİ TEHLİKE

Verilen 320 hayati tehlike raporundan 141 (% 44) adedi hatalı bulunmuştur. 23 adedinde de hiçbir muayene bulgusu belirtilmemiş olduğundan değerlendirmeye alınmamıştır. Şöyleki ;bu raporların 98'inde Hayati Tehlike olmadığı halde "Vardır" denilmiştir.

13'ünde Hayati Tehlike bulunmasına rağmen yok farzedilmiş, 27'sinde Hayati Tehlikenin ortadan kalktığı ifade edilmiş ve 45 adedi Adli Tıp Kurumuna gönderilmek suretiyle düzeltilmesi cihetine gidilmiştir.

Bir kısımda hakim tarafından farkedilmiş ve yanlış hükme neden olmaması için işleme tabi tutulmamıştır.

Ayrıca bunlardan 19'u kesin rapora müsait olmasına, 8 adedinde içeriği doğru olmasına rağmen hekime olan güvensizlik nedeniyle Adli Tıp Kurumuna gönderilmiştir. Hatta 4 adedide yine içeriği doğru olmakla beraber tanzim eden hekimin kişiliğinin güven vermemesi nedeniyle işleme tabi tutulmamıştır.

Yargıtayın bu hususla ilgili (Y.1.C.D. 29.12.1972 T. 4076 E. - 4774 K.) kararında "Sadece Hayati Tehlikeden söz edilmesi yeterli değildir, vücudun hangi esas organlarında zarar meydana getirilmiş olması nedeniyle hayati tehlike var olduğunu Adli Tıp raporlarında gösterilmesi gerekir." denilmektedir.

Kurşunun veya bıçağın vücuttaki seyrinin hangi organlarda ne derecede harabiyet meydana getirdiği ekseriya yazılmamaktadır. Bu nedenle açıklama amacıyla mahkemelere davet edilen hekimlerin sayısı az değildir.

Yargı organları ekseriya hükmün en önemli gerekçesini hekim raporuna dayandırmaktadırlar. (7) Rapor incelendiği zaman müessir fiilin insan üzerindeki etkileri yargıcın kafasında canlanabilmelidir.

## 2- MUTAD İŞTİGAL ENGEL SÜRELERİ İLE İLGİLİ HATALAR

Yanılma payının çok az olmakla beraber hekimlerin hataya düştükleri konulardan bir tanesinde Mutad İştigale Engel Sürelerinin takdiridir. Hekimlerimize en çok

mutad iştigale engel süresi,yaraların nitelikleri,nasıl,ne zaman, ne şekilde meydana geldiği sorulmaktadır. 326 adet mutad iştigale engel sürelerini belirten raporlardan 120'si (% 43) kararları etkileyecek derecede hatalı bulunmuştur. Bu hatalı raporlardan 77'si Adli Tıp Kurumuna gönderilmiş yahutta Eskişehir bölgesinde ikinci bir bilirkişi tayin edilmek suretiyle düzeltilmiştir.Bir kısımda yok farzedildiği halde kalan 43'nün sebep olduğu hatalı hükümlere engel olunamamıştır.

Müessir fiilden dolayı açılacak olan tazminat davalarında mutad iştigale engel süresi değil , tamamen tıbbi ve kişinin eski sağlığına kavuşabilmesine kadar geçecek olan tıbbi şifa süresi kabul edilmektedir.(22)

Tıbbi şifa Süresi : Yaraların tamamen iyileşmesi ve hastalık halinin tam anlamı ile şifa bulması zamanıdır.

Adli şifa Süresi : Hastalık hali söz konusu olmayıp kişiye iş ve gücünden (Mutad İştigalinden) geri bırakan süredir.

Raporlarda mutad iştigale engel sürelerinin cezalara etkisi mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Genel olarak mutad iştigale engel süresi,hastalık süresinden (Tıbbi şifadan) kısadır.Hastalık süresi kişinin sağlık şartlarına bağlı olarak değiştiği halde mutad iştigal süresi değişmez.(7-18)



KARARI DEĞİSTİRECEK DERECEDEKİ HATALI  
MUTAD İSTİĞAL RAPORLAR

| TABLO:9    | KARARI ETKİLEYECEK DERECEDE MUTAD İSTİĞAL RAPORLARI SAYISI | MUTAD İSTİĞAL TOPLAM SAYISI | YÜZDE % | PRATİSYEN | UZMAN | HATALI HÜKÜMLERE NEDEN OLANLAR |
|------------|--|-----------------------------|---------|-----------|-------|--------------------------------|
| SULH CEZA  | 14   | 57                          | %24     | 2         | 6     | 6                              |
| ASLİYE İHM | 101  | 237                         | %42     | 7         | 97    | 37                             |
| AĞIR CEZA  | 15   | 32                          | %46     | 1         | 14    |                                |
| TOPLAM     | 130  | 326                         | %36     | 10        | 117   | 43                             |

### 3- ÇEHREDE SABİT ESER

Tablo-5'de görüldüğü gibi yapılan hataların üçüncü sırasını % 28 oranla çehrede sabit eserler teşkil etmektedir. Verilen 56 çehrede sabit eser raporundan 16'sı hatalı kabul edilmiştir. Bu raporların hepsinde belirli bir sürenin geçmesini beklemeden verildiği anlaşılmıştır.

### 4- CEZA EHLİYETİ

Bu konuda mevcut olan beş adet rapor Adli Tıp Kurumundan onaylanmış ve hata tesbit edilememiştir.

Akıl hastalarının ceza ehliyeti iki grupta değerlendirilir.

a) Ceza ehliyetini tam olarak kaldıran hastalık grubu,

b) Ceza ehliyetini hafifleten hastalık grubu, Kanunlarımız akıl hastalarının tarifini Hekime dolayısıyla Psikiyatri ilmine bırakmıştır. Ancak hastalıkların ceza ehliyetini etkileme koşullarını hukuksal bir değerlendirme ile sınırlamıştır.(1-36)

Kanunlarımızda kullanılan akıl deyimi zeka , irade gibi tüm mental fonksiyonları ifade etmektedir. Hukuki açıdan akıl hastalığı ise; ceza sorumluluğunu ortadan kaldıran kişisel nedendir. Sanık suçu işlediği sırada şuurunu ve davranışlarının serbestliğini kaldırarak biçimde bir akıl hastalığına uğramışsa ceza sorumluluğu söz konusu ola-

maz. Her akıl hastalığıda ceza sorumluluğu için yeterli değildir. Akıl hastalığının olup olmadığı, varsa ceza sorumluluğunun tümünü kaldıracak nitelikte bulunup bulunmadığı daima aranmalıdır. Gereğinde şahıs müşahede altına alınmalıdır.(23)

#### 5- FARİK VE MÜMEYYİZLİK

Sulh Ceza Mahkemeleri tarafından 1987 yılında alınmış olan 7 adet Farik ve Mümeyyizlik raporunda sadece bir adedi hatalı bulunmuştur.

Çocuğun anlama ve isteme kudreti yaşının ilerlemesine, bedeni, ruhi ve zihni olgunlaşmasına bağlı olarak zamanla derece derece gelişir.(29)

Usul Kanunlarımız farik ve temyiz kudretinin tesbitini hekimlere bırakmıştır. Ne dereceye kadar doğru olduğu tartışma konusudur. Bu konudaki hekim hataları daha ziyade aşağıdaki sebeplerden ileri gelmektedir.

- a) Hekimlerimizin çoğu Farik ve Mümeyyizlik deyiminin manasını ve amacını bilmemektedirler.
- b) Hangi yaşlardaki çocukların bu muayeneye tabi tutulacaklarını sık sık unutmaktadırlar.
- c) Muayenenin nasıl yapılacağı hususunda eksik bilgiye sahiptirler.
- d) Bu muayene ile işlenen suç arasında ilişki kuramamaktadırlar.

e) Bu kavrama Adli Tıbbın dışında hiçbir ders-  
te rastlanmamaktadır.

f) Tıp Fakültelerimizde çocuk psikiyatrisi ile  
ilgili herhangi bir dersi bulunmamaktadır.

g) Yine Fakültelerimizde pedagoji ve özel psi-  
koloji dersleri okutulmamaktadır. Çocuk psikolojisi ile suç  
kavramlarına ait sentez ve analiz metodlarından hekimleri-  
mizin haberi bulunmamaktadır.

h) "Farik ve Mümeyyizdir." veya "değildir" gibi  
ifadelerin sonuçlarının neler doğuracağını bilmemektedirler.

i) Farik ve Mümeyyizlik konusunun tıp müfreda-  
tındaki yerini hekimlerimizin henüz tayin edememektedirler.

j) Farik ve Mümeyyizlik durumlarında sosyal ve  
vicdani sorumluluğunun bulunması dolayısıyla hekimleri-  
miz bu konunun özel eğitimi gerektirdiğine inanmaktadırlar.

#### 6- MUKAVEMETE MUKTEDİRLİK

1986-1987-1988 dönemlerine ait yaptığımız ta-  
ramada Mukavemete Muktedirlik kavramını içeren Ruh ve Sinir  
Hastalıkları uzmanı tarafından verilmiş bir tek rapor tes-  
bit edilmiştir. Fiili Mukavemet sadece ahlak dışı yahutta  
sosyal sonuçların idrak edilmemesi hali olmayıp failin is-  
teklerine karşı koyma kabiliyetinde olup olmadığı şeklin-  
de ele alınması gereken bir konudur.(31)

Bedeni ve ruhi gelişmesi iyiyi - kötüden ayıramaya-  
cak kadar küçük olan bir çocuk failin arzusuna karşı koyma

lüzumu hissetmez. Dolayısıyla fail cebir şiddet tatbikinde bulunmayabilir. Ancak küçüğün çevreden duyulacak avazı, anne babasına söyleyeceğine dair itirazı karşı koyma olarak değerlendirilmelidir. Ancak çocuklar genellikle yabancılardan korkarak ağlayıp bağırmaktadırlar. Bu hal işin niteliğini anladıkları için mukavemete muktedir oldukları anlamında kabul edilmemelidir. Mukavemete Muktedirlik raporlarında kriter olarak genelde zekâ yaşlarının tayini ve bu nedenle zekâ testlerinin yapılması uygundur.

Bu hukuki bir kavramdır, adli mercilerin ısrarı olmadıkça Tıp Mensupları tarafından ayrıntılarına inilmeyen bir konudur. Fazla tekerrür eden bir olay olmaması nedeniyle bu konuda uzmanlaşma düşünülemez. Ancak Tıp ve Hukuk kültürüne vakıf kişiler tarafından suç ile ruhsal ve bedensel yapılar arasındaki gelişmelerin maşeri vicdan odağında birleştirilmesiyle mümkün olabilir.

Tıbbi açıdan kimlik, boy, kilo, yaş, zekâ seviyesi ve beden gelişmesi ne kadar önemli ise mukavemet etmek zorunda olduğu olayın hukuk açısından önemi o derecede mümkündür. Muayenenin sağlıklı olabilmesi için hekim ve hukukçulardan oluşan bir komisyon teşkil edilmelidir.

## 7- YAŞ TAYİNİ

Bu konuda incelenen 5 rapordan 2 tanesi Adli Tıbbi ve Hukuki kavramlar yönünden hatalı bulunmuştur. "Şahsın 18-19 yaşlarında" olduğunu yazmışlar fakat muayene bul-

gularını kaydetmemişlerdir.

Kanunlarımız (T.C.K.nun 53,54,55) ceza mesuliyetini yaşlara göre ayırmıştır. Çocuklarda nüfus cüzdanındaki yaşı değil , olay tarihindeki yaşı önemlidir. Bu nedenle yaş tayini istenmektedir.

Ülkemizde gerek yönetim , gerekse bürokrasi açısından doğum tarihi büyük bir önem taşımaktadır.Hukuki açıdan ise;işlenen suçların veya mağduriyetlerin nevine görede yaş ve yaş tayini önemli bir faktör oluşturmaktadır.

Bir şahsın hukuki ve cezai ehliyeti yaşına göre ölçülür. Evlenirken , askere giderken , okula ve işe alınırken daima yaşı hesap edilir.Fark ve temyiz kabiliyeti yine yaşla kaimdir.Fiile mukavemet veya infazlarda uygulanacak hükümler daima yaşa göre tayin edilir.İşte bu nedenle bir insanda yaş tayini başlı başına bir uzmanlık meselesidir. Kusursuz olarak böyle bir görevin yerine getirilmesi ekseriya mümkün olamamaktadır. Ne varki eski devre oranla hatalar bir kaç yıla göre değil bir kaç güne göre devam etmektedir.

Yinede yaş tayininde anatomik gelişmelere paralel olarak diş,ses,kıl teşekkülü ve seks organlarının,göğüs ve kalça gelişimlerinin yanında iskelet sisteminde muayeneye gerek vardır. Özellikle kemikleşme noktaları ile kıkırdak görüntülerinin kendi ırkımıza göre sağlanmış standartlarının bilinmesine her zaman lüzum vardır.(32)

Adli makamlarca tayini istenen genellikle yedi onbir, onbeş ve onsekiz yaş sınırlarıdır.

Yargı organlarımız uzmanı bulunmayan kurumlardan yaş tayini talebinde bulunmamalıdır. Hekim arkadaşlarımızda yaş tayinini hiç bir zaman hafife almamalıdır. Zira hataların çoğu bu son iki sebepten meydana gelmektedir.

## T A R T I Ő M A

Hekimler yargı organlarının tıbbi müşaviridirler. Adaletin tevziinde yargıçlar kadar önem taşırlar. Yargı mensupları ile hekimlerin yorum tarzında önemli farklılıklar vardır.Uzun zamandan beri devam eden bu farklılıklar giderilemediği gibi asgariye dahi indirilememiştir.Uygulamada büyük güçlükler arz etmektedir.

Eskişehir adliyesinde ve ilçelerdeki 13 Cumhuriyet Savcısı, 16 hakim olmak üzere,29 yargı mensubuna tıbbi raporlardaki yakınmalarının neler olduğu mektupla sorulmuştur. Görüşlerini bildirmek lûtfunda bulunan 12 yargı mensubu birden fazla yakınmada bulunmuştur.

Yargı mensuplarına göre hekimlerin genel olarak en çok hataya düştükleri hususlar şunlardır.

1. Raporların gerekçesiz olarak yazılması,4(% 33)
2. El ile okunaksız rapor yazmaları,4 (% 33)
3. Basit vakalarda dahi kesin rapor vermekten kaçınmaları,5 (% 41)
4. Tıbbi terimleri açıklama yapmadan kullanmaları  
9 (% 75)
5. Yara niteliklerinin iyi belirtilmemesi, 10 (%  
83)



6. Hissiyata kapılarak rapor yazmaları -
7. Doktorların, İsim ve Ünvan ile mağdurun kimliği bulunmayan raporlar vermeleri, 4 (% 33)
8. Gereksiz, geç raporların verilmesi, 8 (% 66) teşkil etmektedir.

Yargı mensuplarına göre hekimlerin en çok hataya düştükleri Adli-Tıbbi kavramlar :

1. Hayati tehlike 11 (% 91)
2. Mutad iştigal (İş ve Gücünden kalma) 12 (% 100)
3. Çehrede sabit eser 8 (% 66)
4. UzuV zaafı, UzuV tatili -
5. Farik ve Mümeyyizlik 6 (% 50)
6. Mukavemete muktedirlik 1 (% 8)
7. Ceza ehliyeti -
8. Yaş tayini -

Buna göre yargı mensupları tarafından en çok yakınılan konuların başında % 100'lük bir oranla; Mutad İştigal başta gelmektedir. Bunuda hayati tehlike % 91, Çehrede sabit eser % 66 izlemektedir.

Tıbbi raporları içeren, karara bağlanmış dosyaların incelenmesi ile tesbit edilen hatalarla yargı mensuplarının beyan ettikleri hatalar büyük uygunluk göstermektedir.

Hekim tarafından usullere uygun olarak verilen rapor mahkemede bir kanıt ve gerçeğin bir ifadesi olarak kabul edilir. Hekimler yazdıkları raporların sonuçlarının nereye ulaşacağını düşünmek zorundadırlar.(17)

KARARLARI YANLIŞ YÖNDE ETKİLEYEN 43 HATALI RAPOR

1- Bülent ŞENOL ismindeki şahsın trafik kazası sonucu sağ humerus kemiğinde parçalı kırık meydana gelmiştir. 10 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden, kamu davası açılmış ve dava düşmüştür.

Gerçekte bu şahsa 45 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi icap ederdi.Yargılanması halinde suçlunun ihtimalki en az 3 ay hapis 9.000.-TL. para cezası ile cezalandırılması icap ederdi. (1.Slh.Cez.M. 987/570)

2- İbrahim KAYA ismindeki şahsın trafik kazası sonucu maksilla kemiğinde kırık meydana gelmiştir.25 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi gerekirken 7 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden kamu davası açılmış ve dava düşmüştür.

Gerçekte yargılanması halinde suçlunun ihtimal ki en az 3 ay hapis 9.000.-TL. para cezasına hükmolunması gerekirdi. (3.As. Cez. M.,987/122)

- 3- Canan UÇAR : (2. As. Cez. M.,988/21)
- 4- İsmail SARIGÖZ : (2. As. Cez. M.,987/506)
- 5- Fatma BİÇER : (3. As. Cez. M.,987/653)
- 6- Mübeyyen TORUN : (3. As. Cez. M.,987/194)
- 7- Musa KAYA : (3. As. Cez. M.,987/386)
- 8- Raziye ERDAL : (3. As. Cez. M.,987/668)
- 9- Emine GÜRBÜZ : (3. As. Cez. M.,988/272)
- 10- Şükrü KURTDERE : (3. As. Cez. M.,988/277)
- 11- Seçkin DERMAN : (3. As. Cez. M.,987/572)
- 12- İbrahim KALMAZ : (3. As. Cez. M.,986/587)
- 13- Erkan ESENOĞLU : (3. As. Cez. M.,987/434)

ismindeki şahıslar trafik kazası sonucu kafa travması geçirmişlerdir. Kafa kemiklerinde kırık, mental konfüzyon tanısı ile tedavi görmelerine rağmen hayati tehlike geçirmedikleri, 10 gün yada daha az mutad iştigallerine engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden kamu davası açılmış ve dava düşmüştür.

Gerçekte bu şahıslara hayati tehlike geçirdiği,25 gün mutad iştigallerine engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi icap ederdi. Yargılanması halinde suçluya ihti-

malki en az 3 ay hapis, 9.000.-TL. para cezası verilmesi icap ederdi.

14- Sabri ŞEN trafik kazası sonucu sol tibia kemiğinde açık kırık meydana gelmiştir. 10 gün mutad iştigaline engel olacağı şeklinde hatalı rapor verildiğinden kamu davası açılmış ve dava düşmüştür.

Gerçekte şahsa 60 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi icap ederdi. Yargılanması halinde suçluya ihtimalki en az 3 ay hapis,9.000.-TL para cezası verilmesi icap ederdi. (3.As. Cez.M.,987/670)

15- Raşit İPEKLİ trafik kazası sonucunda 1.-2.-3. 4.-5.-6.kaburgalarda kırık meydana gelmiştir.25 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde rapor verilmesi gerekirken 15 günlük hatalı rapor verilmiş ve kamu davası düşmüştür. Bu takdirde suçlunun en az 3 ay hapis,9.000.-TL para cezasına hükmolunması icap ederdi.(3. As. Cez. M., 987/189)

16- Zeynep BAYRAKTAR trafik kazası sonucu mültipl kot kırığı,hemotoraks meydana gelmiştir.Hayati tehlike geçirmediği,15 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden,kamu davası açılmış ve dava düşmüştür.

Gerçekte şahsın hayati tehlike geçirdiği ve 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilme-

si icap ederdi. Yargılanması halinde suçluya 3 ay hapis, 9.000.-TL. para cezası verilmesi icap ederdi. (3. As.Cez. M.,988/135)

17- Seyit TÜREL trafik kazası sonucu clavicula kemiğinde ve kaburgalarda kırık meydana gelmiştir.25 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi icap ederken, 15 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde hatalı rapor verildiğinden,kamu davası açılmış ve dava düşmüştür.

Gerçekte yargılanması halinde,suçluya ihtimalki en az 3 ay hapis, 9.000.-TL. para cezası hükmolunması icap ederdi. (3. As.Cez. M.,987/211)

18- Hıdır TAŞ müessir fiil sonucu alt çene kemiğinde kapalı kırık meydana gelmiştir. 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi icap ederken 7 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden,kamu davası açılmış ve dava düşmüştür.

Gerçekte yargılanması halinde suçluya ihtimalki en az 2 sene hapis cezasına hükmolunması icap ederdi. (3. As. Cez. M.,987/184)

19- Mesut ÖZBAY trafik kazası sonucu retroperitoneal hematoma gelişmiştir. Hayati tehlike geçirip en az 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi

icap ederken, hayati tehlike geçirmediği ve 15 gün mutad iş-  
tigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor veril-  
diğinden, kamu davası açılmış ve dava düşmüştür.

Gerçekte yargılanması halinde suçluya ihtimalki en  
az 3 ay hapis, 9.000.-TL. para cezası verilmesi icap eder-  
di. (3. As. Cez. M., 986/641)

20- Fethi YILDIRIM müessir fiil sonucu uyluk nahi-  
yesinde 5 cm. uzunluğunda, 8 cm. derinliğinde delici kesici  
alet yarası meydana gelmiştir. 10 gün mutad iştigaline en-  
gel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden, ka-  
mu davası açılarak 8.000.-TL. para cezasına hükmolunmuştur.

Gerçekte şahsi kas tabakalarınında içeren yara alma-  
sı sebebiyle 15 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği  
şeklinde rapor verilmesi icap ederdi. Yargılanması halinde  
suçlunun en az 8 ay hapis cezası verilmesi icap ederdi.  
(Slh. Cez. M., 987/27)

21- Şeref İMİRGİ müessir fiil sonucu sağ akciğerin-  
de delici kesici aletle pnömotoraks meydana gelmiştir. Haya-  
ti tehlike geçirmediği 5 gün mutad iştigaline engel teşkil  
edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden, kamu davası a-  
çılmış ve dava düşmüştür.

Gerçekte şahsın hayati tehlike geçirdiği, 25 gün  
mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilme-

siyle suçlunun yargılanması halinde ihtimalki en az 2 sene hapis cezasına hükmolunması icap ederdi. (Slh. Cez. M., 987/260)

22- Hızır ÖZEN müessir fiil sonucu göğüse nafiz cilt altı anfizemli yara gelişmiştir. 7 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden kamu davası açılmış ve 2 ay 20 gün hapsine hükmolunmuştur.

Gerçekte şahsın hayati tehlike geçirdiği ve 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi icap ederdi. Yargılanması halinde suçluya ihtimalki en az 2 sene 8 ay hapsine hükmolunması gerekirdi. (Slh. Cez. M., 986/429)

23- Seven EVLIYAĞLU müessir fiil sonucu kafa travması geçirmiştir. Hayati tehlike geçirdiği ve 9 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şekilde hatalı rapor verildiğinden, kamu davası açılmış ve suçlunun 2 ay hapis, 9.000.- TL. para cezasına hükmolunmuştur.

Gerçekte şahsın hayati tehlike geçirdiği 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi ile suçlunun 2 sene hapis cezası verilmesi icap ederdi. (1. As. Cez. M., 988/307)

24- Erol HEPÜSTÜN müessir fiil sonucu vena jugularis externa, özofagus, trakea'ya nafiz delici kesici alet yararı meydana gelmiştir. 2 gün mutad iştigaline engel teş-

kil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden, kamu davası açılmış ve suçluya 6.000.-TL. para cezasına hükmolunmuştur.

Gerçekte şahsın hayati tehlike geçirdiği, 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde rapor verilmesi ile 2 sene 8 ay hapis hapis cezası verilmesi icap ederdi. (1. As. Cez. M., 986/384)

25- Güllü ÇALTIK müessir fiil sonucunda alt çene kemiğinde kırık meydana gelmiştir. 15 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden kamu davası açılmış ve suçlunun 8 ay hapsine hükmolunmuştur.

Gerçekte şahsın 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi icap ederdi. Yargılanması halinde suçluya 2 sene 8 ay hapis cezası verilmesi icap ederdi. (2. As. Cez. M., 987/388)

26- Ayhan TUTUMLUER : (2. As. Cez. M., 987/220)

27- Burhan ARPACI : (3. As. Cez. M., 988/479)

ismindeki şahıslar bıçaklanmış ve torax'a nafiz yaralar meydana gelmiştir. Hayati tehlike içinde bulunmasına rağmen belirtilmemiş ve 10 ar gün mutad iştigallerine engel teşkil edecek şekilde hatalı raporlar verildiğinden, suçlulara 2 ay 20 şer gün hapis cezası almışlardır.

Gerçekte hayati tehlike geçirmiş olan bu şahıslara 25 gün mutad iştigallerine engel teşkil edecek şekilde rapor



verilmesi ile suçluların 2 sene 8 ay hapis cezasına hük-  
mölunması icap ederdi.

28- Ramazan KIDAK ismindeki şahsın bıçakla müessir fiil sonucu kalın bağırsağında üç delik meydana gelmiştir. Ameliyat edilen şahsın 15 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden, kamu davası açılmış suçlunun 8 ay hapsine hükmlunmuştur.

Gerçekte şahsın hayati tehlike geçirdiği, 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde rapor verilmesi ile suçluya 2 sene 8 ay hapis cezası verilmesi icap ederdi. (3. As. Cez. M., 988/389)

29- Nail KÜÇÜKTÜRKEN müessir fiil sonucu sol frontal kemikte lineer kırık meydana gelmiştir. Hayati tehlike olmadığı 14 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden kamu davası açılmış ve suçlunun 6 ay hapsine hükmlunmuştur.

Gerçekte şahsın hayati tehlike geçirdiği, 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde rapor verilmesi ile suçluya ihtimalki en azından 2 sene hapis cezası verilmesi icap ederdi. (3. As. Cez. M., 988/45)

30- Muhammed BAYAR trafik kazası sonucu sol temporal ve parietal kemiklerde lineer fraktür meydana gelmiştir. Hayati tehlike geçirmediği, çehrede sabit eser niteliğinde olduğu şeklinde hatalı rapor verildiğinden kamu davası açıl-

mış ve suçluya 3 ay hapis, 9.000.-TL. para cezası verilmiştir.

Gerçekte şahsın çehrede sabit eser niteliğinde olduğu, hayati tehlike geçirdiği ve 25 gün mutad iştigaline engel olacak şekilde rapor verilmesi ile suçluya ihtimalki en az 10 ay hapis, 9.000.-TL. para cezası verilmesi icap ederdi. (3. As. Cez. M., 986/279)

31- Ali DURU adale tabakasına kadar inen bıçak yarası sonucu 4 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden, kamu davası sonucu suçluya 8.000.-TL. para cezası verilmiştir.

Gerçekte 15 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi ile suçluya ihtimalki en az 8 ay hapis cezasına hükmolunması icap ederdi. (3. As. Cez.M., 988/112)

32- Sabri BAĞ müessir fiil sonucu batına nafiz bıçak yarası meydana gelmiştir. Hayati tehlike geçirmediği, 15 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden suçlu 8 ay hapis cezası almıştır.

Gerçekte hayati tehlike geçirdiği, 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi ile suçlunun 2 sene 8 ay hapis cezasına hükmolunması icap ederdi. (3. As. Cez. M., 987/306)

33- Mahmut GÜLDERE trafik kazası sonucu sağ el 1. Metakarp kemiğinde ayrılıksız kırık meydana gelmiştir. 20 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden suçlu 3 ay hapis, 9.000.-TL. para cezasına hükmolunmuştur.

Gerçekte şahsın 15 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi ile ihtimalki en fazla suçluya 6.000.-TL. para cezası verilmesi icap ederdi.  
(Slh. Cez. M.,987/550)

34- Kemalettin ÖZTÜRK müessir fiil sonucu üst çene iki ön diş çıkığı tespit edilmiştir. 12 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden kamu davası açılmış ve suçlunun 6 ay hapsine hükmolunmuştur.

Gerçekte şahsın 10 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi ile suçlunun ihtimal ki en fazla 10.000.-TL. para cezasına hükmolunması icap ederdi.  
(1. As. Cez. M.,987/374)

35- Rıdvan ŞOGEN trafik kazası sonucu sol fibula diafiz kırığı meydana gelmiştir. 20 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden, suçlu 3 ay hapis, 9.000.-TL. para cezasına hükmolunmuştur.

Gerçekte 10 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi, suçluyada en fazla 10.000.-TL. para cezası verilmesi icap ederdi. (1. Slh. Cez. M.,987/192)

- 36- Cuma YEŞİLGÖZ : (2. As. Cez. M.,988/70)  
37- İlhan GÜNEŞ : (3. As. Cez. M.,987/522)  
38- Numan KIZILTAN : (3. As. Cez. M.,988/542)  
39- Hayrettin FIDAN : (3. As. Cez. M.,986/571)  
40- Belgin TANIR : (3. As. Cez. M.,987/540)

Trafik kazası sonucu çehrede sabit eser bulunduğu şeklinde hatalı rapor verildiğinden,suçlular 3 ay hapis,9.000.-TL. para cezasına hükmolunmuştur.

Gerçekte şahısların çehrede sabit eser niteliğinde olmadığı şeklinde rapor verilmesi ile suçluların ihtimal ki en fazla 10.000.-TL. para cezası verilmesi icap ederdi.

41- Ahmet DAĞLI trafik kazası sonucu ayak bileğinde çıkık,fibula kemiğinde kapalı kırık meydana gelmiştir. 30 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden,suçlu 3 ay hapis 9.000.-TL. para cezası verilmiştir.

Gerçekte 15 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi ile suçluya ihtimalki en fazla 10.000.-TL. para cezası verilmesi icap ederdi.(2. As. Cez. M.,987/485)

42- Kezban ÜNLÜER trafik kazası sonucu radius kemiği kapalı deplase kırığı meydana gelmiştir. 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor ve-

rildiğinden kamu davası açılmış ve suçluya 3 ay hapis, 9.000.-TL. para cezası verilmiştir.

Gerçekte şahsa çehrede sabit eser niteliğinde olmadığı şeklinde rapor verilmesi ile suçluya ihtimalki en fazla 10.000.-TL. para cezası verilmesi icap ederdi. (3. As. Cez. M.,986/538)

43- Zeki ÇAM müessir fiil sonucu üst ön üç azı dışta hareketlilik meydana gelmiştir. 15 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği şeklinde hatalı rapor verildiğinden suçlu 6 ay hapis cezasına hükmolunmuştur.

Gerçekte şahsın 10 gün mutad iştigaline engel teşkil edecek şekilde rapor verilmesi ile sanığın ihtimal ki en fazla 6.000.-TL. para cezası verilmesi icap ederdi. (1. As. Cez. M.,987/74)

Mahkeme kararlarını etkileyen bu hatalı 43 raporun yarattığı sonuçlar bir başka açıdan değerlendirecek olursak :

1- 19 davada suçluların cezasız kaldığı,

2- 13 davada suçlulara az ceza verildiği,

3- 11 davada da suçluların fazla ceza almasına neden oldukları anlaşılmaktadır.

Hatalı karar çıkmasına neden olan olgular tekrar gözden geçirildiğinde :

- Mutad iştigal 28 (% 65)
- Hayati tehlike 12 (% 27)
- Çehrede sabit eser 5 (% 11)'den meydana gelmiştir.

İskelet sistemi ve organların travmatik lezyonlarına ait mutad iştigale engel sürelerinin tayini ile ilgili olarak çalışmalar yapılmış ve faydalı standartlar getirilmiştir.(16)Yargı organlarınca benimsenmiş olan bu standartların hekimlerimiz tarafından da benimsenmesi halinde uygulamada yararlı olacaktır. Ayrıca takdir edilen mutad iştigal sürelerinin cezalara etkisinde öğrenilmelidir.

Hatalı hükümlere neden olan ondört olayda hayati tehlike müsbet olmasına rağmen "Hayati Tehlike Yoktur" şeklinde rapor verilerek T.C.K.nun 456/1 ve 456/4.maddesinden yargılanmasına neden olunmuştur. Tahmini bir hükme dayanan ve T.C.K.nun 456/2.fıkrasında yer alan hayati tehlike kavramı Adli Tıp uzmanı olmayan hekimlerin takdirine bırakmak keyfi bir uygulamaya yol açmaktadır. Bu kavrama ait tıbbi ölçülerin Adli Tıp mütehassıslarınca yapılması uygun olacaktır.(19)

Hayati tehlike şüphesi ve subjektif şikayetleri bulunan şahıslarda muayene ve laboratuvar tetkikleri normal çıkarsa bile kişinin şikayetlerinden şüphe etmek yerine uygun bir karar verebilmek için makul bir süre beklemek

verinde bir karar olur. Örneğin; epilepsi, ruhi bozukluklar (şizofreni) olaydan bir müddet sonra ortaya çıkabilir.

Bir Hakim veya Savcı hüküm verme aşamasına gelinceye kadar çeşitli kurs ve stajlara tabi tutulduğu halde, ülkemizde Adli Tıp dersi bulunmayan Tıp Fakültelerinde mevcudiyeti bir gerçektir. Yeni mezun olan bir hekimin hastahane acil birimine veya sağlık ocağına ataması yapılırken ne derecede sağlıklı rapor tanzim edebileceği hususu artık ciddi olarak düşünülmelidir.

Raporlarda tesbit edilen hataların düzeltilebilmesi için özel bir hukuk bilgisine ihtiyaç yoktur. Bir Adli Tıp uzmanının başkanlığı altında S.S.K., S.S.Y. Bakanlığı, Üniversite hastahaneleri birlikte çalışarak bu aksaklık ve çelişkileri asgariye indirebilir.

Aşağıdaki hususlarda raporların hatalı tanziminde önemli faktörleri teşkil etmektedir.

- Hekimler işlerinin yoğunluğunu mazeret saymaktadırlar ve kendilerini daha ziyade klinik hekimliğine göre konsantre etmektedirler.

- Adli - Tıbbi ve terimlerini layiki ile bilmemektedirler.

- Rapor tekniğini bilmemektedirler.

- Adli muayeneleri angarya olarak telakki etmektedirler.

- Adli Tıp derslerinin tüm Tıp Fakültelerinde mevcut olmadığı görülmektedir.

- Adli muayeneleri geçici görev gibi yaptıklarına inanmaktadırlar. Hatta 4 adedide yine içeriği doğru olmakla beraber tanzim eden hekimin kişiliğinin güven vermemesi nedeniyle işleme tabi tutulmamıştır.

Yargıtayın bu hususla ilgili (Y.1.C.D. 29.12.1972 T. 4076 E. - 4774 K.) kararında "Sadece hayati Tehlikeden söz edilmesi yeterli değildir, vücudun hangi esas organlarında zarar meydana getirilmiş olması nedeniyle hayati tehlike var olduğunu Adli Tıp raporlarında gösterilmesi gerekir" denilmektedir.

Kurşun ve bıçağın vücuttaki seyrinin hangi organlarda ne derecede harabiyet meydana getirdiği ekseriya yazılmamaktadır. Bu nedenle açıklama amacıyla mahkemelere davet edilen hekimlerin sayısı az değildir.

Yargı organları ekseriya hükmün en önemli gerekçesini hekim raporuna dayandırmaktadırlar. (7) Bu raporlar incelendiği zaman müessir fiilin insan üzerindeki etkileri yargıcın kafasında canlanabilmelidir.



## S O N U Ç   V E   K A N A A T

Hekimlerin adli mesailerinden doğan hatalarının asgariye indirilebilmesi için yargı mensupları ile daima bir diyalog içinde bulunmaları şarttır.

Adli raporlarda sonucun nasıl bağlanacağı iyi bilinmelidir. Raporlarda daima anlaşılabilir bir dil kullanılmalıdır. Tıbbi terimler ya hiç kullanılmamalı yahutta karşılıklarına hakim anlayabileceği bir dille türkçesi yazılmalıdır. Muayene bulguları ayrıntılı olarak belirtilmelidir. Mecbur kalmadıkça el yazısı ile yazmamalıdır. Zorunlu hallerde en okunaklı yazı stili tercih edilmelidir. Travmatik arazın basit olması halinde kesin rapor vermekten çekinmemelidir. Hekim kendi isim soyadı ve makam, ünvanı ile muayene ettiği şahsın kimliğini en açık bir şekilde daima yazmalı ve buna özen göstermelidir.

Özellikle mutad iştigal sürelerini takdir ederken yasal dayanaklarını mutlaka bilerek yazmalıdır.

Hakimlerimizde sık sık hekimlere danışma alışkanlığı mevcut olduğu halde, hekimlerimiz bu ihtiyacı pek fazla hissetmemektedirler.

Hekim raporlarında sık kullanılan "muhtemel , olabilir,vahşiyâne,canice,vicdansızca,ahlaksızca" gibi sözcüklerin hiçbir değeri yoktur. Bilakis bu ifadeler hekime olan güveni sarsmaktadır.

Bilirkişilikte hekim daima nötr olmak ve tarafsız kalmak zorundadır.

Tıbbi bilirkişilik müessesesinin sağlıklı çalışabilmesi için sorumluluğun herhangi bir hekime değil, Adli Tıpta Uzmanlık Eğitimi gören hekimlere verilmesinde yarar vardır. Bu sorumluluklarda yasa veya tüzüklerle tereddüde mahal bırakmayacak şekilde kurallara bağlanmalıdır.(33)

2547 Sayılı yasa çıkıncaya kadar Tıp Fakültelerimizin çoğunda Adli Tıp dersleri verilmiyordu. Şu anda bile haftalık ders saatleri yeterli değildir. Bu ders için tıp öğrencilerine staj veya uygulamaya yönelik çalışmalarda getirilmelidir.Sadece bilgisinin değil,görgüsünde artırılması şarttır.

Yargıtayda ve Adli Tıp Kurumunda oluşturulan içtihatlar bültenler halinde hekimlere ve hakimlere ulaştırılmalıdır.

Bilirkişiye ücret takdirinde hakimler,hekimlerin haysiyetlerini rencide etmiyecek şekilde hassas olmalıdır. Sarf edilen emek ve mesai ile yapılan işin önemi arasındaki güçlüklerin ekseriya diyalog eksikliğinden meydana geldiği kanıtına varılmıştır.Bu durum hekimlerimiz üzerinde

angarya duygusu yarattığından bir an önce kurtulma yolunu tercih etmektedirler. Bu nedenle hekimlerimizi bu alana konsantre etmek çok zor olmaktadır.

Adli Tıp görevlileri her vesile ile kendini yenilemek zorundadır. Adaletin tecellisine hizmet etmek sağlığı bozulan bir insanı tedavi etmek kadar kutsaldır.

Ö Z E T

Hatalı hekim raporlarının yargı üzerindeki olumsuz etkilerini incelemek amacıyla yapılan bu çalışma 1987-1988 yıllarında Eskişehir adliyesinde karara bağlanmış olan Ceza Mahkemelerindeki dosyalara göre tamamlanmıştır.

Hekim raporlarındaki hataların neveleri ve bu hataların hangi sebeplerden meydana gelmiş oldukları saptanmaya çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlardan bu güne kadar kıymeti bilinmeyen bir çok öneriler ve önlemler ortaya çıkmıştır. Yerine getirilmesi güç olmayan bu önlemlerin çeşitleri tarif edilmiş ve kıymetli fikirlere ulaşılmıştır. Yanlış raporlar 43 adet hatalı karara sebep olmuştur. Bazı suçlular beraat etmiş, bazılarına az ceza verilmiş bazıları da gereğinden fazla ceza verilmesine sebep olmuştur.

Hekim ve Hakim karşılıklı ilişkilerinde önce saygı sonrada sağ duyuyu muhafaza edebildikleri sürece hiç eksilmeyen vicdan huzuru onların mükâfatı olacaktır.

Ö R N E K R A P O R L A R

1. , 2. · Gerekçesiz,  
Tarih, protokol No'suz,  
Okunaksız şekilde el yazılı gayri fenni rapor.
3. , 4. Düzensiz el yazılı,  
Gerekçesiz, protokol No'suz gayri fenni rapor.
5. Gerekçesiz,  
Alkol ve yara niteliklerini belirtmeyen,  
Duygusal içerikli gayri fenni rapor.
6. Hekimin isim - ünvanı ile rapor tarih, protokol  
No'suz gayri fenni rapor.
7. Gerekçesiz,  
Yara nitelikleri ve hangi kemiğin kırık olduğu  
belirtilmeyen gayri fenni rapor.
8. Mutad iştigal süresi tayin edilmeden verilmiş  
Kati rapor.
9. Gerekçesiz ve yara niteliklerini belirtmeyen  
gayri fenni rapor.
10. Gerekçesiz, düzensiz el yazılı,  
Tıbbi terimleri açıklamayan, kati rapor olmasına  
rağmen geçici verilmiş gayri fenni rapor.
11. Usül yönünden ideal rapor örneği.

12. , 13. Düzensiz el yazılı,  
Mağdurun hüviyeti bulunmayan,  
Tıbbi terimleri açıklamayan,  
Aynı şahsa ait iki raporda adli tıbbi kavramların  
çelişki yarattığı rapor
14. Yaralının hüviyeti bulunmayan,  
Mutad iştigal sürelerinde çelişki bulunan rapor.
15. Gerekçesiz, tarih, protokol No'suz,  
Mutad iştigal süresi hatalı rapor.
16. Okunaksız el yazılı, tıbbi terimleri açıklamayan  
Mutad iştigal süresi hatalı rapor.
17. Gerekçesiz, tarih, protokol No'suz, basit lezyon-  
da kesin rapor verilmesinden kaçınılan,  
Mutad iştigal süresi hatalı rapor.
18. Gerekçesiz, düzensiz el yazılı, basit bir lezyon-  
da kesin rapor verilmesinden kaçınılan,  
Mutad iştigal süresi hatalı rapor.
19. Gerekçesiz, yara niteliklerini belirtmeyen,  
Hayati tehlike ve Mutad iştigal kavramları hatalı  
rapor.
20. Düzensiz el yazılı, protokol No'suz, yara nitelik-  
lerini belirtmeyen,  
Mutad iştigal süresi hatalı, hayati tehlike kav-  
ramı doğru olduğu halde hekime olan güvensizliğin  
neticesi Adli Tıp Kurumuna sevk edilen rapor.
21. Hayati Tehlike, Çehrede Sabit eser kavramlarında  
hatalı rapor.

22. Gerekçesiz, tarih, Protokol No'suz,tıbbi terimleri açıklamayan,yanlış kararlı rapor.
23. Muayene bulguları yetersiz,yanlış kararlı rapor.

K A Y N A K L A R

- 1- ÖZBEK A. : Adli Psikiyatri; Ceza ve Medeni Hukuk açısından Ruh Hastalıkları ve Bilirkişilik. No: 44,1980 Adalet Bakanlığı Yayınları.
- 2- DAVIS B.T. : A History Of Forensic Medicine ; The Medico-Legal Society. 11-1984 (8-23)
- 3- KAMAY B.T. : Adli Tıp I.Cilt. Ankara Üniversitesi,Ankara Tıp Fakültesi. Sayı : 34, 1953 Ankara.
- 4- KAMAY B.T. : Adli Tıp II.Cilt. Ankara Üniversitesi,Ankara Tıp Fakültesi Yayınları. Sayı : 22, 1951 Ankara
- 5- ÖZTÜREL A. : Adli Tıp Ders Kitabı. Sevinç Matbaası. 1979 Ankara
- 6- KEITH M.A. : What Is Its Future ? American Journal Of Forensic Medicine And Pathology. 7/1-1986 (17-22) Raven Press. 1986
- 7- AYVAZ S. : Tıbbi Bilirkişilik. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Basım evi. 1982
- 8- AYKAÇ M. : Adli Tıp Ders Kitabı. İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi. Rektörlük No: 3483 Fakülte No: 170, 1987 İstanbul
- 9- JAYEWARDENE C.H.S. : Forensic Science And The Law;Forensic Science International,36-1988 (11-14) Elsevier



Scientific Publishers Ireland Ltd.

10- GIERTSEN J.C.H.R. : The Doctor And The Court In Norway; Forensic Science International,36-1988 (11-14) Elsevier Scientific Publishers Ireland Ltd.

11- GERTLER A. : Post-Mortem Examination And Certification Of Death Under GDR Law,Forensic Science International,36-1988 (139-142) Elsevier Scientific Publishers Ireland Ltd.

12- USHER A. : The Expert Witness; Medical Science Law,2-25 (No: 2 Vol.25) 1986,Printed In Great Britain.

13- GÜNDÜZ T. : Cerrahi Bilimler Bölümünün Dört dalında Mesleki Hatalar,Uzmanlık Tezi- 1988

14- BERG S. : Forensic Medicine And Clinical Research; Rechtsmedizin Und Klinische Forschung; Zeitschrift Für Rechtsmedizin Springer - 1984 (247-253)

15- GÜRELLİ N. : Expertizin Hukuki Mahiyet ve Ehemiyeti - Adli Tıbbi Expertiz,Adalet Dergisi 1/1 : 9 ,1955

16- GÖZÜBÜYÜK A.P. : Şahıslara Karşı Müessir Fiiller, Adalet Dergisi, 1972 (13-11- 1979)

17- GIUSTI G.V. : The Influence Of Expert Witness On The Sentence; The American Journal Of Forensic Medicine And Pathology, 7(3) - 1986 (241-243) Raver Press-New York

18- EREM F. : Türk Ceza Hukuku. Cilt I. Üçüncü Baskı - Seçkin Kitabevi 1985 Ankara

19- GÖK Ş. : Adli Tıp Kitabı. 5. Baskı -Formül Matbaası,Filiz Kitabevi 1983 İstanbul

20- ÖZEN C.H. : Adli Tıp Ders Kitabı. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları, Rektörlük No: 2227  
Fakülte No: 111

21- DÖNMEZER S. : Ceza Hukuku. Özel Kısım; kişilere ve Mala Karşı Cürümler. 12. Baskı, Filiz Kitabevi Formül Matbaası, 1983 İstanbul

22- GÖZÜBÜYÜK A.P. : Bilimsel ve Yargısal Açından Öldürmeye Teşebbüs ve Müessir Fiili Birbirinden Ayıran Kısıtlar. Adalet Dergisi 63/8-9, 547.1972

23- AKDAĞ S. : Türk Ceza Kanunu Şerhi, Emsal İçtihatlar ve İlgili Kanunlar. Olguç Matbaası 1976 Ankara

24- ECKERT W.G. : Clinical Forensic Medicine; The American Journal Of Forensic Medicine And Pathology. 7(3)-1986, (182-185). Raven Press New York

25- GÜLDOĞAN M. : Temel Kanunlarımızın Adli Tıp Yönünden Uygulanması. Adalet Bakanlığı Yayınları. Yeni Serisi No: 33, 1978

26- GÖK Ş. AKYOL Ş. KOLUSAYIN Ö. : Kişilerin Vücut Bütünlüğünü Oluşturan Zararların Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi, Kişileri Karşı Müessir Fiiller. İzmir Devlet Hastahanesi Mecmuası, 1979

27- ÖZEN C. SÜZEN S. : Adli Tıp ve Toksikoloji. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları. Rektörlük : 1708, Fakülte No: 86, Sermet Matbaası 1971

28- ZEREN Z. ERALP İ. : Kısa Topografik Anatomi. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları. 4. Baskı,

Rektörlük : 1733 Fakülte No: 87, Sermet Matbaası 1972  
İstanbul

29- DÖNMEZER S. ERMAN S. : Nazari ve Tatbiki Ceza  
Hukuku; Genel Kısım. Cilt 1 Dokuzuncu Basım. Filiz Kitabevi  
1985 İstanbul

30- POSTACIOĞLU İ.E. : Medeni usul Hukuku Dersleri  
6. Baskı. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.  
Rektörlük No: 1986 Fakülte No: 443. Sulhi Garan Matbaası  
1975

31- DÖNMEZER S. : Ceza Hukuku Özel Kısım; Genel  
Adap ve Aile Düzenine Karşı Cürümler. 4.Baskı.İstanbul Ü-  
niversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları. Rektörlük No: 2113  
Fakülte No: 467. Sulhi Garan Koll.Şti. 1975 İstanbul

32- GÖK Ş. ERÖLÇER N. ÖZEN C. : Adli Tıpta Yaş  
Tayini. Adli Tıp Kurumu Yayınları Sayı: 2, 2.Baskı. 1985  
İstanbul

33- THOMSEN J.L. VOIGT J. : Forensic Medicine And  
Human Rights; Forensic Science International. 36-1988  
(147-151). Elsevier Scientific Publishers Ireland Ltd.

34- GÜRELLİ N. : Türk Ceza Mahkemesi Hukukunda  
Bilirkişilik. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayın-  
ları. Rektörlük No: 1248 Fakülte No: 264, Cezaevi Matbaası  
1967

35- AÇICIOĞLU Ç. : Doktorların Hukuki ve Cezai So-  
rumluluğu. 1982 Ankara

36- TANER T.M. : Ceza Umumi Hukuku. İsmail Olgun

Matbaası. 1953 İstanbul